Obec Slovákov v Brne

2016

Barbora Janová, IX.B, Oravský hrad

Jan Ošťádal, VIII.B, Oravský hrad

Sára Šopíková, VII.A, Vígľaš

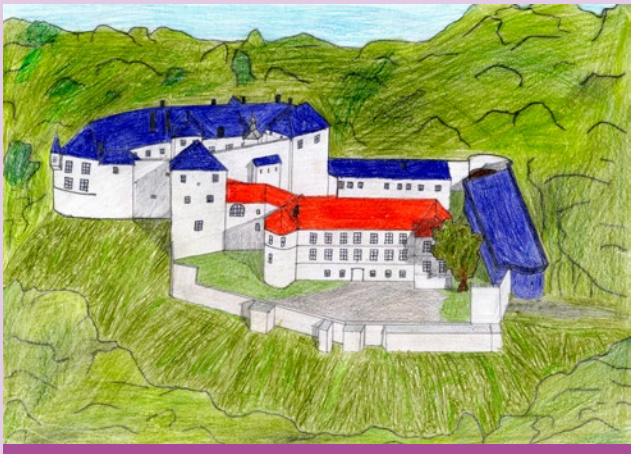

Szmek Michal, VII.A, Ľupča

Slováci a Slováci

Bojíme sa byť Slovákmi?

Žijem v ČR už od roku 1978. Je to pekných pár rokov. Za tu dlhú dobu som sa stretla s rôznymi prístupmi k Slovákom, oficiálnymi – úradnými, ako aj neoficiálnymi, bezprostrednými, priamymi úprimnými aj neprajnými. Najhoršie obdobie bolo po tzv. „sametovej revolúci" a rozdelení Československa, keď by sa česká spoločnosť najradšej zbavila Slovákov. Nakoniec sa z nich stala najpočetnejšia národnostná menšina. Postupne sa nechali mnohí Slováci presvedčiť, že mať českú národnosť a zabudnúť rozprávať slovensky, bude pre nich výhodnejšie. Hystéria okolo Slovákov postupne opadla a spoločnosť nás vníma, ako každú inú národnosť v tejto republike.

Postupne sem začali prichádzať Slováci za prácou, študovať a podobne. Už nebol okolo nich taký rozruch. Možná doteraz vadí veľký počet slovenských študentov na českých univerzitách, hlavne v Brne. Vraj zaberajú miesta domácim. Študenti si už na to asi zvykli a mnohí tu aj zostávajú pracovať. Pre väčšinu z nich nastáva dilema ako rozprávať v práci. Slovensky? Česky? Česko-slovensky? Čo je pre mňa výhodnejšie?

Snažia sa hovoriť česky. To je v poriadku. Sú v Českej republike. Nie vždy sa im to však darí. Poznám ich podľa prízvuku, slovenských slov, ktoré počeštia, alebo sa len prerieknu. Niekoľko krát som sa k nim snažila prihovoriť slovensky a tu som narazila. Predavačka za pultom zmĺkla a už len stroho precedila cez zuby česky: „Ještě něco?" Viackrát som ju už neobťažovala slovenčinou. Vtedy som si ešte naivne myslela, že je to len ojedinelý prípad. Mýlila som sa.

Slovenskí študenti len tak švitoria slovensky v brnianskej MHD. Lahodí to uchu, počúvať krásnu slovenčinu. Iné je to už na pracoviskách kam prichádzajú zo Slovenska. Lekári a lekárky v nemocniciach, zdravotné sestričky, rehabilitačná sestrička, magistra v lekárni – počujete ich rozprávať ako im jazyk narástol, prihovoríte sa im a už otáčajú do češtiny. Pripadá Vám to normálne? Hanbia sa za svoj rodný jazyk? Po dlhom čase ma v nemocnici milo prekvapila moja ošetrujúca lekárka, ktorá rozprávala so všetkými pacientkami slovensky a nikomu to nevadilo. Prečo by so Slovákmi nemohli hovoriť slovensky? Veď s cudzincami sa tiež snažia dorozumieť napr. anglicky. Už sa nesnažím sa im prihovoriť v rodnom jazyku. Vzdala som to a už vôbec si netrúfam rozprávať im o našej organizácii, o našej práci, o snahe zachovať si slovenskú hrdosť. Majú ju ešte Slováci?

Judita Guštafíková

Medzinárodný deň žien

8. 3. 2016

Poviem Vám, že keď som sa ráno zobudila, nechcela som veriť vlastným očiam. Veď my dnes slávime MDŽ a vonku to vyzerá ako keby sme mali Vianoce. Stromy boli pekne plné snehu, ako keby sme sa pozerali na Mrazíka, ktorý každý rok vysiela televízia práve počas Vianoc. Trochu strachu či prídu naši členovia bola, ale vernosť našich členov nesklamala.

Prišli a v hojnom počte, čo znamená, že radi chodia na naše akcie, ktoré im ako Výbor pripravujeme počas roka.

Naša predsedníčka prítomných privítala prípitkom, zaželala všetkým ženám k ich sviatku všetko najlepšie, hlavne zdravia, veď to potrebujeme všetci, či je nám päťdesiat, alebo viac. Pripomenula význam tohto dňa, zhrnula uplynulý rok, čo sme robili, kde sme boli, premietla nám miesta, ktoré sme navštívili na Slovensku a dobre sme sa pobavili. A myslím si, že ani nikomu nevadilo, že všetko je zasnežené.

Katka Pecová

Členovia OS v Brne pri oslave MDŽ

Poznávame Brno

26. 4. 2016

Väčšina z nás Slovákov, ktorí žijeme v Brne už hodne dlho vie, že električka číslo 1 má označenie konečnej zastávky: Bystrc, Ečerova. Málokto ale vie, prečo sa takto táto zastávka volá. Kto to bol? O čo sa zaslúžil tento človek, po ktorom je pomenovaná jedna z brnianskych ulíc?

Jeden z našich členov nám už dlhšiu dobu navrhoval zoznámiť nás s touto osobnosťou mesta Brna.

Pán Otmar Habrle má veľa rôznych záľub. A nie je to len záujem o Japonsko a japončinu a folklór rôznych krajín a národov. Zaujíma sa o históriu mesta a jeho významné osobnosti. Medzi ne patrí i JUDr. Bohuslav Ečer, generál justičnej služby, vo svojej dobe významná osobnosť, ktorá si získala rešpekt v Československu i v zahraničí.

Pán Habrle nás zoznámil so životom a postojmi B. Ečera a ja som si dovolila ho doplniť malou historickou vsuvkou o Norimberskom tribunáli, jeho význame a o zločincoch, ktorí tam boli súdení. Tým sme len chceli podtrhnúť význam Bohuslava Ečera a jeho prínos v potrestaní zločinov, ktorých sa dopustili.

JUDr. Bohuslav Ečer, generál justičnej služby

31. 7. 1893 – 13. 3. 1954

Narodil sa v Hranicích na Morave v rodine obchodníka. Jeho otcovi sa v práci nedarilo a tak prijal prácu u železnice. Početná rodina putovala od jednej stanice k druhej.

Bohuslav Ečer vyštudoval gymnázium v Kroměříži a po jeho ukončení sa prihlásil na právnickú fakultu vo Viedni. Tú ale nedokončil pre jeden zo svojich protirakúskych článkov v Moravských novinách a bol nútený narukovať do armády. Štúdium ukončil až po vojne na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Svoju kariéru rozvinul v Brne, otvoril si advokátsku kanceláriu, kde pracoval do roku 1939. Už od mlada sa zaujímal o politiku, pôsobil v komunistickej strane, po nútenom odchode prešiel k sociálnej demokracii. Stal sa členom brnianskeho zastupiteľstva, kde zastával funkciu zástupcu starostu. Po okupácii Československa emigroval 4.4. 1939 cez Belehrad do Paríža a Marseille do Veľkej Británie. Tam sa stal zamestnancom ministerstva zahraničných vecí československej exilovej vlády. Neskoršie bol spolupracovníkom ministra spravodlivosti Jaroslava Stránského.

Ečer sa už dlho zaoberal otázkami medzinárodného trestného práva, vojnového práva a vojnových zločinov. To bol tiež dôvod prečo sa stal členom komisie „ London International Assembly“ pre vojnové zločiny, kde presadil označenie NDSAP, SA, SS a gestapa za zločinecké organizácie. Exilovou vládou bol delegovaný ako zástupca Československa do Komisie Spojených národov pre vyšetrovanie vojnových zločinov, kde úspešne presadil prehlásenie útočnej vojny za medzinárodný zločin. Významne sa podieľal na vzniku Medzinárodného vojenského tribunálu pre potrestanie vojnových zločincov, ktorý zasadal v Norimberku od novembra 1945 do októbra 1946. B. Ečer sa ho zúčastnil ako predseda československej delegácie. Predtým bol ešte vedúcim vyšetrovacieho tímu, ktorý našiel vo Wiesbadene K. H. Franka. Ečer ho vypočúval ako prvý a dostal ho z amerického zajatia do rúk československej justície.

Norimberský proces

Gen. JUDr. Bohuslav Ečer

Po skončení Norimberského procesu pôsobil ako sudca Medzinárodného súdneho dvora v Haagu. Po kroku 1948 sa stal docentom a neskôr profesorom medzinárodného trestného práva na Právnickej fakulte Masarykovej univerzite v Brne. Nebolo to ale nadlho. Fakultu zrušili a Ečer nemohol vyučovať. Stal sa cieľom StB pre svoju účasť v západnom odboji a svoje zmýšľanie. Deň pred zatknutím zomrel na infarkt.

Bohuslav Ečer vydal niekoľko kníh s tematikou medzinárodného trestného práva:

Jak jsem je stíhal, Praha 1946,

Norimberský soud. Praha 1946.

Poučení z norimberského soudu pro Slovany, Brno 1947,

Právo v boji s nacismem, Brno 1946.

Zaslúžil sa tiež o vybudovanie pomníka padlým sovietskym vojakom na Božetěchovej ulici v Brne Královom Poli, ktorý bol odhalený 8. júna 1946. Doporučil tiež tvar pomníka v podobe ihlanu, podľa malých drevených ihlanov, ktoré stavali sovietski vojaci svojim padlým druhom na mieste ich pôvodného hrobu. V troch hromadných hroboch bolo pochovaných 326 vojakov Červenej armády.

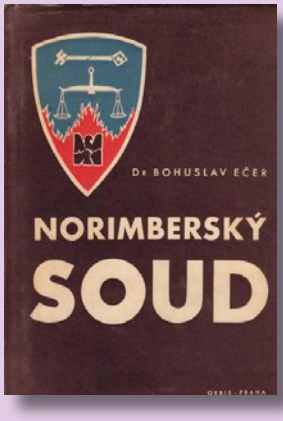

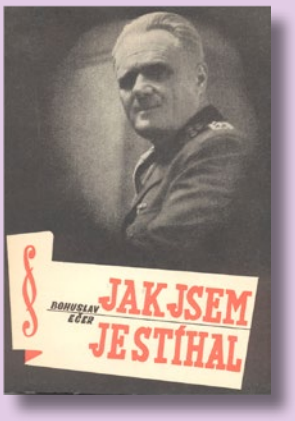

Prebal knihy Norimberský soud

Prebal knihy Jak jsem je stíhal

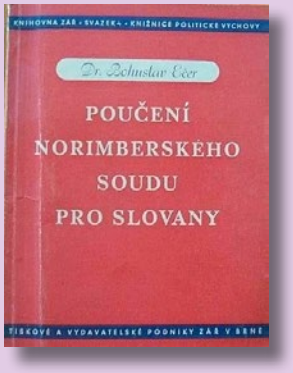

Prebal knihy Pouceni norimbersketho soudu pro Slovany

Pomník na Božetěchvej – povodní a súčasný stav

Deň národnostných menšín

22. 5. 2016

Prešiel rok a opäť sme sa zišli v Lužánkach. Národnostné menšiny Juhomoravského kraja pripravili pestrý program, ktorý bol zložený z rôznych programov. Na pódiu niektorí spievali, iní tancovali, ďalší hrali na rôznych nástrojoch. Pred pódiom sme videli i doslova artistické číslo Poliakov. Pred pódiom sa striedali diváci, ktorým v tomto roku prialo krásne počasie a občas si odskočili do okolitých stánkov, kde jednotlivé menšiny a ich kuchárky pripravili špeciality svojho domova.

Niektorí si myslia, že ľudia v stánkoch to majú veľmi jednoduché. Ono to ale vôbec nie je tak. Zavedené súbory nacvičujú po celý rok na rôzne svoje festivaly apod. a potom nám predvedú krásne tance, spevy alebo zvučné melódie. Takmer každý z nich si prinesie sám svoj kroj alebo hudobný nástroj. To tie kuchárky a kuchári si musia dobre naplánovať, čo všetko zvládnu uvariť. Potom niekoho zohnať, aby im doviezol suroviny. Odmenou mu bude, že aspoň tri dni nedostane večeru, lebo domáca pani na to nemá čas a musí už piecť rôzne národné dobroty. Potom sa blíži deň D, dokončujú sa varené špeciality a v domácnosti je už veľmi dusno, lebo všetci sú už hladní. Domáci pán dostane tiež svoje tradičné úlohy, ako pripraviť variče na ohrievanie. Nestačí jeden varič, musíme mať aspoň dva. Jeden elektrický v prípade, keď sa budeme mať kam napojiť a jeden plynový na bomby, keď elektrina dôjde. K tomu ešte dostatok hrncov a iného náradia na prenos a ohrievanie kapustnice, halušiek a iných pokrmov. Misky, naberačky, taniere a lyžice, to všetko treba mať. Nezabudnúť kúpiť bryndzu, slaninu, chleba atd., atd. Prehovoriť zasa domáceho pána, pod sľubom, že niekedy tú večeru dostane, aby vám to všetko odviezol na miesto, ktoré je nám pridelené a už rýchlo pripravovať stánok. A nestihli sme sa v ňom ani otočiť, už je fronta na halušky, osúchy a iné sladké dobroty sú už zjedené a bryndzové jednohubky nestíhame natierať. A to nie je ešte všetko. Okrem iného stojí to veľa peňazí a počítať musíme s každou korunou. A kto to všetko zasa odvezie? Tak čo, máme to jednoduchšie?

Ale čo tam po starostiach. Bolo krásne počasie, aj návštevnosť bola veľká. Ako vždy bolo hodne uvareného, napečeného a ako vždy aj všetko pekne spapané. To znamená, že naša kuchyňa návštevníkom vždy chutí.

Cvičenie Poliakov

Krásne Vietnamky v tradičnom oblečení

Podávajú sa halušky a príprava gastronómie

Navštívil nás honorárny konzul SR v Brne Jaroslav Weigl

Stretnutie národnostných menšín

v Obci Slovákov

Národnostné menšiny v Brne sa už niekoľko rokov stretávajú medzi sebou aj mimo oficiálne porady, ktoré organizuje Výbor pre národnostné menšiny pri Zastupiteľstve mesta Brna. Bývajú to tzv. spoločenské stretnutia dva krát do roka, vždy u inej menšiny, s predstavením svojej činnosti, svojej rodnej krajiny, kultúrou a malou ochutnávkou typických jedál. V roku 2016 sme sa po dlhšej dobe zasa prihlásili k zorganizovaniu tejto akcie. Všetko sme pripravili, navarili, tešili sa na stretnutie a očakávali hostí. Ale na naše prekvapenie prišli len dvaja zástupcovia menšín, Maďari a Poliaci. Trochu to zachránili zástupcovia Výboru pre národnostné menšiny Mgr. Tomáš Jurčík poradca pre národnostné menšiny, Marie Pařilová a členka Zastupiteľstva mesta Brna pani Ivana Fajnorová, ktorá je zároveň aj starostkou MČ Brno – Jundrov.

V programe sme predstavili históriu Slovenska, hlavné mesto Bratislavu, jej pamiatky, kultúru a súčastnosť. Kultúrny program spestrilo vystúpenie mezzosopranistky Táňi Soto Janošovej a Martina Jakubíčka, ktorý ju sprevádzal na klávesy. Zazneli známe slovenské piesne, ktoré sme si pospevovali aj my.

K pohosteniu boli pripravené osúchy, zemiakové pagáče, kapustnica, oštiepok a dobré vínko. I cez malé technické problémy a roztržitosť predsedníčky sa prítomní hostia príjemne bavili a atmosféra tohto stretnutia bola nakoniec dobrá.

Stretnutie národ. menšín

Stretnutie národ. menšín

Výtvarná súťaž „Slovenské hrady"

v rámci projektu Obce Slovákov v Brne a ZŠ Novolíšeňská „Za históriou Slovenska"

Základná škola Novolíšeňská už niekoľko rokov spolupracuje s predstaviteľmi slovenskej menšiny, ktorú reprezentuje Obec Slovákov v Brne. Na jej podnet sa uskutočnil už štvrtý ročník výtvarnej súťaže venovaný rôznym kulturno-historickým námetom. V tomto roku to boli „Slovenské hrady" v rámci projektu „Za históriou Slovenska". Slovensko je bohaté na staré hrady, ktoré v dávnych dobách chránili obyvateľov pred nájazdmi nepriateľov. Niektoré ste možno i Vy navštívili a niektoré ste videli len na obrázkoch. Deti kreslili hrady, ktoré ich najviac zaujali svojou architektúrou. Kreslili a maľovali najčastejšie Oravský hrad, Trenčianský hrad, hrad Ľupča, Vígľaš, Zvolen, Bratislavský hrad a mnoho ďalších.

Z mnohých veľmi vydarených obrázkov sme vybrali 15 najlepších malieb a kresieb, ktoré boli odmenené hodnotnými cenami.

Obec Slovákov v Brne ďakuje pani učiteľke Kamile Kopeckej za veľké úsilie a ústretovosť, ktorú venuje tomuto projektu.

Pánu riaditeľovi Josefovi Novákovi, ako aj celému vedeniu školy ďakujeme za umožnenie realizácie projektov venovaných Slovensku a významným Slovákom.

Vyhodnotenie výtvarnej souťaže 2016

6. ročník	
1. miesto	Oleksandra Votkanych 6.D (Ľupča)
	Natálie Skácelová 6.C (Trenčianský hrad)
2. miesto	Viktorie Blažková 6.D (Banská Štiavnica – Nový zámok)
	Jaroslav Kvasnica 6.D (Kežmarský hrad)
3. miesto	Richard Milich 6.D (Oravský hrad)
7. ročník	
1. miesto	Neužilová Adéla 7.B (Oravský hrad)
	Barbora Šídlová 7.A (Oravský hrad)
2. miesto	Michal Szmek 7.A (Ľupča)
3. miesto	Sára Šopíková 7.A (Vígľaš)
	Ondřej Sukup 7.A (Zvolen)
8. ročník	
1. miesto	Jan Ošťádal 8.B (Oravský hrad)
2. miesto	Klára Podrabská 8.B (Oravský hrad)
3. miesto	Michal Kovařík 8.B (Trenčianský hrad)
9. ročník	
1. miesto	Barbora Janová 9.B (Oravský hrad)
2. miesto	Veronika Kvapilová 9.B (Oravský hrad)
3. miesto	------ (neudelené)

Odmenení žiaci, vpravo garant projektu Mgr. Kamila Kopecká, vľavo predsedníčka OS v Brne Judita Guštafíková a riaditeľ ZŠ Novolíšeňská RNDr. Josef Novák

Slovenské hrady

15. 5. 2015

Čo je hradisko a hrad?

Na obranu proti nepriateľovi si ľudia stavali opevnené hradiská. Boli to veľké priestranstvá, obohnané drevenou ohradou, ktorá bola zosilnená valom z kmeňov a udupanej hliny. Väčšina hradísk bola vybudovaná na vyvýšeninách alebo na miestach chránených vodou. Počas ohrozenia bolo hradisko útočiskom všetkých obyvateľov z okolia a žili tu prevažne roľníci, remeselníci a obchodníci. V každom hradisku žil kmeňový náčelník – vojvoda. Pozostatky hradísk sa nachádzajú aj v okolí Žiliny a boli to obranné, kultúrne, hospodárske i obchodné centrá. Významné hradisko, stojace nad starou obchodnou cestou popri Váhu, sa nachádzalo v Divinke na Veľkom vrchu, kde sa našli zvyšky nádob z vypálenej hliny. Ďalšie významné hradiská boli na Straníku a v Závodí, kde sa zachovali aj pozostatky valov, ktoré ich obkolesovali. Sústreďovala sa v nich remeselná výroba a výmenný obchod.

Hrad je stredoveké opevnené sídlo, ktoré sa stavalo na miestach, ktorých prírodné podmienky (kopce, priepasti, skalné útvary, voda – ťažko prístupné) alebo aj umelo vytvorené prostriedky (výkopy a hrádze), vytvárali vhodné podmienky pre obranu a ochranu pred nepriateľom. Hrady sa stavali menšie, na ochranu jednej rodiny, ale aj veľké, na ochranu celého mesta. Niektoré mali zasa funkciu strážnych pevností, v ktorých sídlili vojenské posádky. V stredoveku hrady pre svoju obrannú funkciu nestavali len panovníci a šľachta, ale aj mestá, mníšske rády, veľkostatkári a podobne. Neskôr sa z mnohých stali administratívne centrá alebo sídla uhorskej šľachty.

V priebehu 15. storočia boli počas husitských vojen postavené ďalšie hrady a staršie boli opevnené, pričom ich stavitelia brali do úvahy už aj využitie strelných zbraní. V tomto období sa Trenčiansky, Devínsky a Spišský hrad zaradili medzi najväčšie hrady v Európe.

História slovenských hradov siaha až do obdobia Veľkomoravskej ríše, do 9. storočia, kedy si na území dnešného Slovenska začali Slovania stavať drevené opevnenia. V 11. storočí ich nahradili kamenné pevnosti. V priebehu 15. storočia boli počas husitských vojen postavené ďalšie hrady a staršie boli opevnené, pričom ich stavitelia brali do úvahy už aj využitie strelných zbraní. V tomto období sa Trenčiansky, Devínsky a Spišský hrad zaradili medzi najväčšie hrady v Európe.

Svojím hornatým charakterom je naša krajina prirodzene predurčená pre kamenné hrady stojace na vyvýšeninách, ktoré až do 18. storočia slúžili najmä na obranu. Z väčšiny týchto objektov zostali dnes už iba rozvaliny, keďže ich vojenský význam upadal a ich majitelia sa rozhodli pre pohodlnejšie bývanie v kaštieľoch alebo zámkoch.

Bratislavský hrad

Devín

Beckov

Trenčiansky hrad

Slovensko patrí medzi krajiny s najväčším počtom hradov a zámkov v Európe. Nachádza sa tu 425 kaštieľov a 180 hradov a zámkov spolu s hradnými ruinami.

Po niektorých sa zachovali len viditeľné pozostatky v podobe základov alebo obrysov stavby.

Mnohé z nich sa stali významnými architektonickými a historickými svedkami národnej histórie a viaceré národnými kultúrnymi pamiatkami (Bratislavský hrad, Devínsky hrad, Beckovský hrad, Červený Kameň, Krásna Hôrka, Strečno, Trenčiansky hrad, Nitriansky hrad).

Slovenské hrady a zámky sú svedkom bohatej slovenskej histórie. Na Slovensku nájdete množstvo hradov, zámkov a kaštieľov, ktoré v sebe skrývajú vzácne muzeálne expozície. Z množstva hradov a zámkov, ktoré sa nachádzajú na Slovensku je jedinečný majestátny Spišský hrad, ktorý je zaradený v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

O osud opustených hradov sa dlho nikto nezaujímal a čo nezničil čas, to rozobrali ľudia z okolia na stavbu vlastných príbytkov. Našťastie toto obdobie je už minulosťou a spoločnosť si uvedomuje význam a dôležitosť svojej histórie a snaží sa zachovať a opraviť maximum stavieb, ktoré ide ešte zachrániť alebo zakonzervovať aspoň zrúcaniny. To je tiež závislé na finančných prostriedkoch, ktorými krajina disponuje a je ochotná uchovávať historické pamiatky pre ďalšie generácie.

Vígľaš – rozľahlé a dosť zachované zrúcaniny hradu na vyvýšenej terase nad obcou. Pred vypálením v roku 1945 to bol jeden z našich najkrajších zámkov.

Oravský hrad

Spišský hrad

Banská Štiavnica – Nový zámok

Vígľaš – stav po roku 1945

Vígľaš – súčasnosť

Barbora Šidlová, VII.A, Oravský hrad

Blažková Viktorie, VI.D, Banská Štiavnica

Jaroslav Kvasnica, VI.D, Kežmarský zámok

Klára Podrabská, VIII.B, Oravský hrad

Marek Tejkal, VII.B, Oravský hrad

Michal Kovařík, VIII.B, Trenčianský hrad

Natálie Skácelová, VI.C, Trenčianský hrad

Olexandra Votkanych, VI.D, Slovenská Ľupča

Stretnutie všetkých generácií

4. 6. 2016 na Brnianskej priehrade

Ako skoro každý rok sme sa vybrali na Brnianskú priehradu za zábavou s našimi malými ratolesťami. Cesta k chate, ktorú si prenajímame od magistrátu bola vyznačená červenými fáborkami, aby všetci trafili. Aj keď sa už na priehrade v lese nesmie zakladať oheň, neodradilo nás to od opekania špekáčikov na grile. Deti pobehovali po lese, aby im dobre vytrávilo. Vzhľadom na počasie sme sa sťahovali dovnútra a zasa von. Niektorí členovia napiekli koláčiky, ktoré sa zjedli ako prvé.

Starší členovia spomínali na svoje „lepšie časy", keď ešte vládali behať po kopcoch, ale i tak zvládli cestu od zastávky autobusu k chate. Na spiatočnú cestu sa niektorí vybrali pešo až do Bystrca s tím, že dolu kopcom im to šlape lepšie.

Opekačka, opekali sme, dobre sa bavili

Opekali malí i veľkí

Za históriou Slovenska

18. 8. – 21. 8. 2016

Pripraviť cestu na Slovensko nie je zložité. Vybrať miesta, ktoré chceme navštíviť je už ťažšie. Naše rodné Slovensko je krásne prírodou, historickými pamiatkami a peknými upravenými mestami. Nakoniec sme sa rozhodli pre východné Slovensko. Dôvodom bola aj myšlienka, navštíviť pamätné miesta Karpatsko-duklianskej operácie, kde položili svoje životy bojovníci za našu slobodu. Pokloniť sa ich pamiatke bol náš hlavný cieľ. Cestou tam i späť sme však naplánovali pozrieť si i mnohé skvosty slovenských miest, ako je Budatín, Žilina, Bardejov, Košice, Prešov a Demänovskú ľadovú jaskyňu. Program bol náročný, ale určite nikto z nás neľutoval, že sa ho zúčastnil.

Judita Guštafíková

Budatínsky zámok

Budatínsky zámok, pôvodne hrad, neskôr prestavaný na zámok, sa nachádza v Žilinskej mestskej časti Budatín, pri sútoku riek Váh a Kysuca. Mali sme šťastie na jeho návštevu, lebo ho práve sprístupnili pre verejnosť. Sídli v ňom Považské múzeum.

Vznikol ako strážny hrad v druhej polovici 13. storočia. Postavený je na skalnom ostrohu na strategicky významnom mieste, pri brode na sútoku Váhu a Kysuce, kde sa vyberalo clo. Význam hradu zvýrazňovalo aj mohutné opevnenie. Základom hradu bola mohutná kruhová obytná veža v kamennom opevnení, ktorá sa v pôdoryse zachovala podnes a vytvára charakteristickú siluetu Budatínskeho zámku. Pôvodne kráľovskú pevnosť získal začiatkom 14. storočia Matúš Čák. Hrad bol obohnaný hradbou a vodnou priekopou na vonkajšej strane opevnenia. Hradba sa však v dôsledku zlého založenia do umelého násypu asi v 2. polovici 15. storočia zrútila. S výnimkou južnej strany obranný múr tvorí dodnes obvod zámku.

Od roku 1487 bol novým majiteľom Budatína Gašpar Suňog, ktorý naznačil smer, akým sa uberal stavebný vývoj hradu spätý s jeho rodom po niekoľko storočí. Hrad prešiel rozsiahlou rekonštrukciou. V tom čase bola vybudovaná nová hradba a nová vodná priekopa. Renesančná úprava z roku 1551 spojila jednotlivé budovy podľa jednotnej architektonickej koncepcie.

Hrozba tureckého nebezpečenstva, ale najmä vnútorných bojov a stavovských povstaní, prispeli v prvej polovici 17. storočia k výstavbe nového renesančného opevnenia, ktoré spevnili bastiónmi a zabezpečili priekopou v severovýchodnom predhradí. V tom čase už gotická pevnosť, prebudovaná na pohodlné renesančné sídlo, spĺňala požiadavky pohodlného bývania a strediska hospodárskeho podnikania i modernej vojenskej techniky.

Barokové obdobie sa v roku 1745 sústredilo na výstavbu kaplnky; súčasne dostavali aj budovy kaštieľa a celok obklopili parkom, nadväzujúcim svojou kompozíciou na priečelie zámku.

Po vymretí Suňogovcov v roku 1798 sa majiteľmi hradu stali Čákiovci, ktorí tu bývali až do roku 1945. Posledným vlastníkom zámku bol Gejza Čáki (Csáky). Za revolúcie 1848/49 cisárski vojaci v januári 1849 hrad zapálili. Ničivý požiar vážne poškodil stavebné konštrukcie a vnútorné vybavenie hradu. V roku 1870 hrad čiastočne opravili a využíval sa ako kasárne. Z tých čias sa podnes zachovali najmä budovy predhradia s výraznými dobovými fasádami. Posledná a najvýznamnejšia stavebná úprava, ktorá

Zámok Budatín

Platan javorolistý

dala hradu dnešný vzhľad, je z rokov 1922 až 1923. Vychádzala z historizujúco-romantických motívov a uplatnila sa najmä v juhozápadnom krídle, kde vznikla priestranná reprezentačná sála a vstupné priestory.

K zámku sa viaže často literárne spracovávaná povesť o zamurovanej princeznej – povesť o nešťastnej láske Kataríny Szuňoghovej.

Budatínsky hrad bol po rekonštrukcii sprístupnený od 31. 7. 2016 a ponúka prehliadku 3. nadzemného podlažia, vrátane jedinečnej expozície drotárstva, jedinej svojho druhu a rozsahu na Slovensku. Verejnosti je prístupná Čákiho jedáleň s dobovým nábytkom a prestieraním. Nábytky vystavené v expozíciách hradu pochádzajú z 18. až 20. storočia. Nájdete tu aj zbierkové predmety viažuce sa k dejinám Žiliny, zaujímavou je iste zbierka katovských mečov. Približuje aj predmety patriace remeselníkom, ktorí zakladali na území Žiliny cechovú výrobu a vytvárali prvé cechové spoločenstvá. Loveckú miestnosť zdobia poľovné trofeje.

Veža Budatínskeho hradu skrýva mnoho zaujímavostí a historických skutočností. Na jednotlivých podlažiach je sprístupnená expozícia viažuca sa k dejinám hradu, k dejinám Žiliny, obrazáreň, expozícia hodín a prehliadka je zavŕšená vyhliadkou na mesto Žilina a okolie.

Pozornosť by sme mali venovať i parku, ktorý bol pravdepodobne založený v polovici 19. storočia, v prírodno–krajinárskom anglickom slohu. Preň bola typická jednoduchosť. Dominantné boli domáce dreviny. Cudzokrajné dreviny sa vysadili len v obmedzenom počte a to zväčša až v neskorších úpravách parku. Niektoré pozoruhodné dreviny sa zachovali dodnes. Najstaršie stromy majú okolo 250 rokov a obvod kmeňa od 310 do 600 cm a sú vysoké až do 30m.

Pred samotnou prehliadkou zámku sme mali čas pokochať sa práve parkovou úpravou a vznešenými stromami a našli sme i bútľavé, ale boli krásne. To sme ešte netušili, že práve strom z Budatínskeho parku sa stane slovenským stromom roka. Je to platan javorolistý, má asi 270 rokov, vysoký je 27 metrov a jeho kmeň po obvode meria 603 cm. Budúci rok zastúpi Slovensko v súťaži Európsky strom roka. A ten bútľavý strom, malý a chorý, rastie práve tesne vedľa tohto velikána a nás veľmi zaujal. Tu ich máme na fotografii.

Zdroj: Považské múzeum, Wikipédia

▲▲ Budatín, zbierka hodín

▲ Expozícia drotárstva

◀ Expozícia drotárstva

Žilina

Žilina je krajské a okresné mesto na severnom Slovensku. Leží na sútoku riek Váh, Kysuca a Rajčanka. Počtom obyvateľov (83 643 osôb) je Žilina štvrtým najväčším mestom na Slovensku. Je administratívnym, hospodárskym, dopravným a kultúrnym centrom severozápadného Slovenska, niekedy sa jej hovorí „perla na Váhu". Centrum Žiliny tvoria dve námestia: Námestie Andreja Hlinku a Mariánske námestie, ktoré s priľahlými uličkami bolo v roku 1987 vyhlásené za Mestskú pamiatkovú rezerváciu.

Žilinská radnica sa prvýkrát spomína v roku 1508. Budova (s pôvodnými gotickými pivnicami) prešla viacerými stavebnými úpravami – od pôvodnej gotickej cez renesančnú až po súčasnú, ktorá vznikla po asanácii nadzemných častí budovy v roku 1890. Na priečelí nad oknami sa nachádza zvonkohra.

Je jedným z najvýznamnejších a najstarších objektov v meste. Kostol, pôvodne gotický, má po prestavbe renesančný charakter. Samotne stojacou zvonicou tohto kostola, ktorá pripomína známe talianske mestské zvonice – kampanily – je tzv. Burianova veža.

Mariánske námestie predstavuje historické srdce Žiliny, v roku 1987 bolo vyhlásené za Mestskú pamiatkovú rezerváciu. Vďaka štvorcovému pôdorysu (cca 100 x 100 m) a laubniam s arkádami vytvára neopakovateľnú atmosféru, jedinečnú svojho druhu na Slovensku.

Prvá písomná zmienka o Žiline je z roku 1208, kde sa spomína „terra de Selinan" („zem Žilina/Žiliňany"). V tom čase už bola Žilina osídlená na viacerých miestach, ale dnešné mesto vzniklo z pôvodnej osady koncom 13. stor. Mesto sa rozvíjalo v blízkosti Žilinského hradu, ktorý existoval do polovice 15. Storočia. Už v 13. stor. boli vybudované dva kostoly, ktoré existujú i v súčasnosti – starší Kostol sv. Štefana kráľa a Katedrála Najsvätejšej Trojice.

Prvé mestské práva a erb dostala Žilina od kráľa Ondreja III. okolo r. 1290. V meste žili Slováci a Nemci z Tešína, ktorého práva Žilina prevzala. Prvá písomná zmienka o Žiline ako o meste pochádza z roku 1312. Prvé existujúce mestské privilégium je z roku 1321 od kráľa Karola Róberta. Mestské privilégia boli rozšírené v roku 1384. Vtedy prevzala Žilina i práva Krupiny – magdeburské právo, ktorého prepis z roku 1378 sa nachádza v Žilinskej knihe, ktorá obsahuje súbor právnych predpisov mesta Magdeburg, ktorými sa Žilina riadila. Žilinská kniha je významná kultúrna pamiatka Slovenska, podobne ako listina kráľa Ľudovíta Veľkého z roku 1381 známa ako Privilégium pre Slovákov, ktorou zrovnoprávnil žilinských Nemcov a Slovákov.

Žilina mala od 15. stor. vlastné hradby – valy, ktoré chránili dnešné historické jadro mesta okolo Mariánskeho námestia. Toto jadro bolo vyhlásené v roku 1988 za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Mariánske námestie má ako jediné na Slovensku zachované renesančné arkády. Renesančná podoba námestia vznikla po požiari v roku 1521, časť pivníc pod domami však bola postavená ešte v gotickej architektúre.

▲ Stará radnica

▲◀ Katedrála Najsvätejšej Trojice

◀ Mariánske námestie

Mesto bolo križovatkou dávnych obchodných ciest a bohatlo vďaka tranzitnému obchodu s vlnou do zahraničia. V meste bolo množstvo cechov, dominantnou ostala výroba súkna. Veľkým prínosom pre mesto bolo i žilinské právo, ktoré používalo niekoľko desiatok obcí a miest severozápadného Slovenska. Po pobyte husitov v rokoch 1431 a 1433 v meste žili len Slováci. Rozvoj mesta trval do konca 17 stor. V dôsledku bojov bolo mesto oslabené a opätovne sa začalo rozvíjať v druhej polovici 19. stor. po vybudovaní železníc v roku 1873 a 1883. V roku 1891 bola v Žiline vybudovaná najväčšia uhorská textilná továreň – súkenka, ktorá mala až 1 600 robotníkov a vyvážala výrobky i do zahraničia.

Vybudovaním ďalších závodov, obchodov, bánk a infraštruktúry rástol aj počet obyvateľov. Kým v roku 1850 malo mesto len 2 326 obyvateľov, v roku 1911 to bolo 10 000 obyvateľov. V súčasnosti žije v meste takmer 85 000 obyvateľov, pričom do Žiliny každodenne dochádzajú za prácou ďalšie tisíce ľudí.

Žilina má, okrem Kostola sv. Štefana kráľa, Katedrály Najsvätejšej Trojice, františkánskeho Kostola sv. Barbory a jezuitského Kostola sv. Pavla, aj množstvo ďalších stavebných a kultúrnych pamiatok. Medzi ne patrí najmä hrad Budatín z 13. stor., množstvo secesných a funkcionalistických stavieb z konca 19. a začiatku 20. stor. a ďalšie. Po roku 1945 prešlo mesto rôznymi zmenami. Vznikli ďalšie priemyselné závody, sídliská – Hliny, Vlčince, Solinky a Hájik. Od roku 1960 tu sídli dnešná Žilinská univerzita, predtým Vysoká škola dopravná. Od roku 1996 má univerzita sedem fakúlt a inžinierske a prírodovedné obory. Mesto je strediskom priemyslu, dopravy, školstva a kultúry. Sídli tu Považská galéria a považské múzeum. V roku 1996 sa stalo mesto sídlom kraja a získalo tak rovnaké postavenie, aké majú iné významné slovenské mestá. Od roku 2006 začala výroba áut významného automobilového závodu KIA.

Významné osobnosti Žiliny:

Alexander LOMBARDINI (1851 – 1897) bol významný žilinský národovec, historik, právnik a archivár. V roku 1874 vyšiel jeho „Stručný dejepis slobodného mesta Žiliny". Sedemdesiatpäťstranová kniha je dodnes citovaná, pretože vychádza z pôvodných mestských dokumentov. A. Lombardini ju napísal po slovensky, a vytvoril tak prvé slovenské dejiny mesta.

Dom postavený v historizujúcom slohu patril rodine Babuškovcov. V rokoch 1894 – 1904 v ňom pôsobilako praktický lekár **MUDr. Dušan MAKOVICKÝ** (1866 – 1921), slovenský národovec, publicista, spisovateľ a prekladateľ. V rokoch 1904 – 1910 bol osobným lekárom ruského spisovateľa Leva Nikolajeviča Tolstého v Jasnej Poľane. Ružomberský rodák Dr. Makovický bol v Žiline veľmi obľúbený, pretože pre chudobných pacientov ordinoval zadarmo a neraz im sám kupoval lieky.

Makovického dom

Súsošie Cyrila a Metodeja

Námestie Andreja Hlinku

V Žiline sa narodilo mnoho ďalších významných a známych osobností. Vymenovať ich všetkých by bolo veľmi zdĺhavé.

Tak aspoň niekoľko:

Ľubomír FELDEK – básnik, prozaik, dramatik a prekladateľ
Ľubo GREGOR – herec
Dušan GRÚŇ – spevák
Ivan KRAJÍČEK – spevák
Peter SAGAN – cyklista
Andrea VEREŠOVÁ – Miss Slovensko
Helena BLEHÁROVÁ – slovenská a česká speváčka žijúca v Brne
Jana ŠTEPÁNKOVÁ – česká herečka

Zdroj: Oficiálne stránky mesta Žilina, Wikipédia

Vojenské historické múzeum a Pamätník sovietskej armády vo Svidníku

Vojenské historické múzeum vo východoslovenskom meste Svidník sídli v budove, ktorá tvarom pripomína protitankovú mínu. Tvar je v symbióze s expozíciou, ktorá podáva zaujímavé svedectvo o priebehu Karpatsko-duklianskej operácie v roku 1944.

Vojenské múzeum vo Svidníku slávnostne otvorili 4. októbra 1969 pri príležitosti 25. výročia Karpatsko-duklianskej operácie.

Dokumentuje priebeh ťažkých bojov, ktoré sa na severovýchode Slovenska odohrávali v prvej aj druhej svetovej vojne. V múzeu môžeme vidieť autentické fotografie z bojov, osobné pamiatky, rôzne druhy zbraní a nálezy z bojísk o Dukliansky priesmyk.

V parku neďaleko múzea sa nachádza externá expozícia ťažkej vojenskej techniky. V susedstve expozície stojí od roku 1954 Pamätník sovietskej armády.

▲ Vojenské historické múzeum

▲➤ Pri vstupe do múzea vidíme sochu vojaka z I. svetovej vojny trúchliaceho nad svojimi padlými druhmi, autor Ladislav Majerský

➤ Vnútorná expozícia múzea

Vojenské múzeum, vonkajšia expozícia

Pamätník Sovietskej armády vo Svidníku

Mramorový pamätník sovietskej armády je národná kultúrna pamiatka. Bol odhalený 3. októbra 1954 pri príležitosti osláv 10. výročia karpatsko-duklianskej operácie. Autormi projektu boli českí architekti Ing. Karel Lodr, Jan Krumprecht a Václav Šedivý. Sochárske práce realizovali sochári – národní umelci Oskár Kozák, Jan Hana a zaslúžilý umelec František Gibala.

Pomník má výšku 37 m. Päťramenná hviezda na jeho vrchole meria 3,5 m. Čelné steny ohrady pamätníka výtvarne symbolizujú Slovenské národné povstanie a príchod Červenej armády. Na ľavej strane pamätníka je súsošie Útok Sovietskej armády, na pravej strane reliéf Partizánska hliadka v Slovenskom národnom povstaní. Pred širokým schodišťom pamätníka je bronzová socha sovietskeho seržanta; symbolizuje čestnú stráž, ktorá vzdáva hold nad mohylou padlých. Jej výška je 4 m a jej autormi sú Jan Bartoš a Jan Hana. Po bokoch sokla, na ktorom je postavená socha, sú vysekané položené mramorové lipové vence.

Pri stene pamätníku sú vytvorené symbolické mramorové hrobky padlých príslušníkov sovietskej pechoty, tankistov, delostrelcov a letcov. Na hrobkách sú vytesané symboly rozlišovacích znakov týchto druhov sovietskych zbraní. V štyroch spoločných hroboch je pochovaných vyše 9 000 sovietskych vojakov padlých na jeseň 1944.

Zdroj: Wikipédia

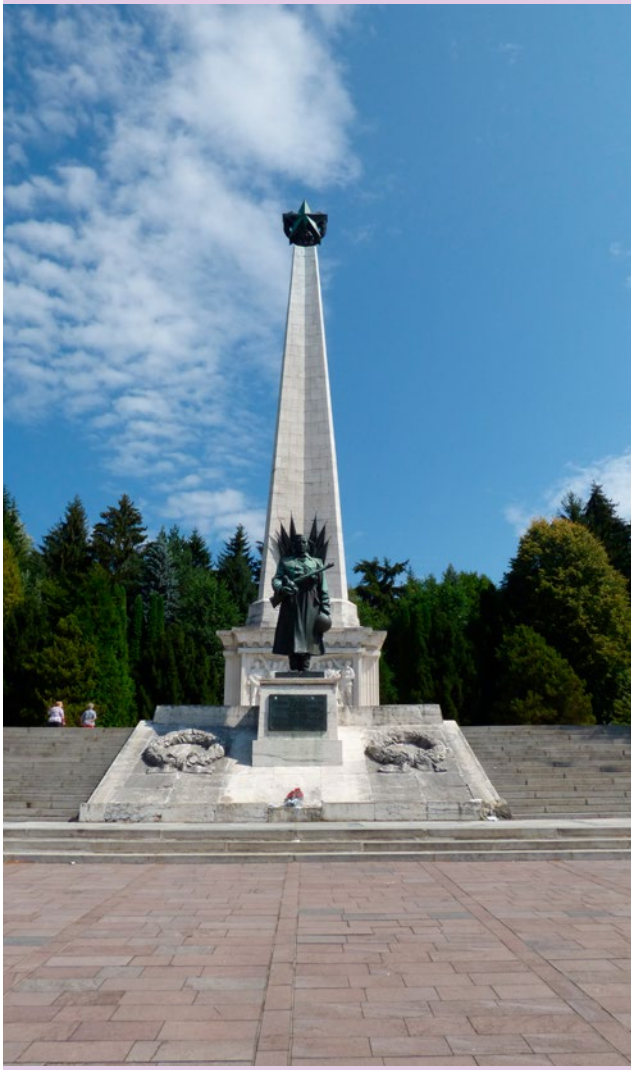

Pamätník sovietskej armády

Dukla

Keď sme pripravovali túto našu expedíciu „Za históriou Slovenska“, prvé čo ma napadlo bola „Dukla“. Samotná Dukla leží síce na území Poľska, ale mne išlo hlavne o uctenie pamiatky všetkým bojovníkom „Karpatsko-duklianskej operácie“. Toto pietne miesto bolo hlavným cieľom nášho putovania po východnom Slovensku. Chcela som pripomenúť práve toto miesto, lebo sa stalo vstupom pre oslobodzovanie našej vlasti od fašizmu. Je nutné si sústavne pripomínať obete, ktoré priniesli vojaci československí, sovietski, poľskí, rumunskí, partizáni a ďalšie obete SNP za našu slobodu. Vôbec nám nešlo o hodnotenie Karpatsko-duklianskej operácie, či bola správna, vhodne vedená a pod., išlo nám o to odhodlanie s akým sa vrhli do bojov proti spoločnému nepriateľovi. Posudzovanie kladov a záporov je už vecou historikov. Touto návštevou sme sa poklonili ich pamiatke.

Judita Guštafíková

Počas druhej svetovej vojny bola Dukla dejiskom ťažkých bojov tzv. karpatsko-duklianskej operácie, počas ktorej sa pokúsili sovietske vojská a československý armádny zbor preraziť nemeckú líniu a poskytnúť pomoc Slovenskému národnému povstaniu.

Duklianske bojisko ako národná kultúrna pamiatka je rozdelená do dvoch lokalít

1. Dukla – pamätník čs. armádneho zboru v katastrálnom území Vyšný Komárnik,
2. Pamätník sovietskej armády v katastrálnom území Svidník.

Pamätník Česko-Slovenského armádneho zboru bol postavený v roku 1949 a jeho autorom je Ing. architekt Josef Grus. Pri pamätníku leží vojenské pohrebisko – cintorín, na ktorom je pochovaných 565 príslušníkov zboru.

Pamätník tvorí vysoký pylón a kolumbárium. Uzatvára južnú stranu cintorína a spolu s obradnou sieňou je vysoký 28 m. Svojím tvarom pylón symbolicky znázorňuje úder oslobodzovacích vojsk do nepriateľskej obrany na poľsko-československom pomedzí. Pôvodne tam bol umiestnený čs. vojak vzdávajúci na poctu zbraň svojim mŕtvym spolubojovníkom, dielo sochára Jana Vítka.

▲ Čs. vojak vzdávajúci na poctu zbraň svojim mŕtvym spolubojovníkom, dielo sochára Jana Vítka, 1949

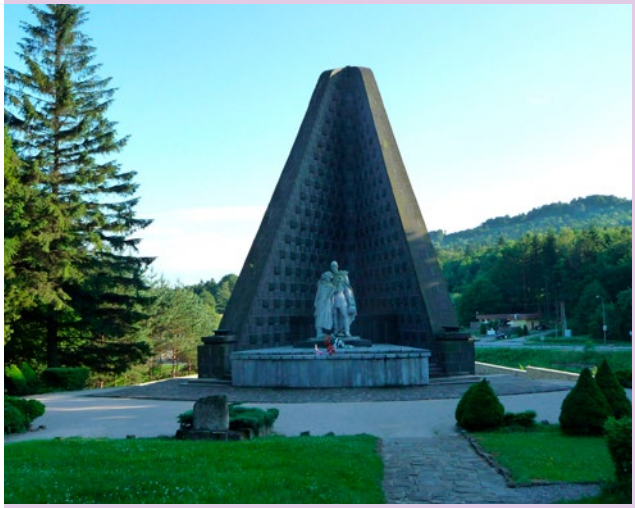

▲ Žalujem od národného umelca Jána Kulicha, 1964

▲ Súsošie dievčaťa, ktoré odovzdáva kyticu sovietskemu vojakovi, od Josefa Malejovského, z 50. rokov

V päťdesiatych rokoch bola zničená a nahradilo ju súsošie dievčaťa, ktoré odovzdáva kyticu sovietskemu vojakovi v prítomnosti československého armádneho zboru od Josefa Malejovského. V roku 1964 bol pamätník doplnený o bronzové súsošie Žalujem od národného umelca Jána Kulicha: matka ďakuje sovietskemu vojakovi za oslobodenie a zároveň žaluje fašizmus za príkoria a utrpenie, ktoré spôsobil. V roku 2014 pri príležitosti 70. výročia Karpatsko-duklianskej operácie odhalili na Dukle znovu vernú kópiu sochy československého vojaka.

Pomník generála Verdala, rozpuknuté srdce na mieste jeho smrti

Dukla – pamätník čs. armádneho zboru, súčasná podoba z roku 2014

Účastníci expedície Dukla

Rozhľadňa

Na kolonáde vedúcej k pamätníku sú umiestnené bronzové tabule s vygravírovanými menami 1265 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktorí padli v Karpatsko-duklianskej operácii. Nie všetci sú pochovaní na Dukle, väčšina hrobov sa nachádza na poľskej strane hraníc, predovšetkým v meste Dukla a v osade Nowosielce.

V kolumbáriu pamätníka je uložená prsť zo všetkých miest bojov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Portál kolumbária zdobia reliéfy znázorňujúce jeho bojovú cestu od Buzuluku do Prahy.

Prízemie rozhľadne

Vstup do Údolia smtrti

V roku 1981 bola v severovýchodnej časti areálu pamätníka vytvorená aleja Hrdinov Dukly. Na kamenných žulových blokoch sú umiestnené busty 15 hrdinov Sovietskeho zväzu a Československej republiky, aktívnych účastníkov Karpatsko-duklianskej operácie. Busty v nadživotnej veľkosti tu majú maršali Sovietskeho zväzu Ivan Stepanovič Konev, K. S. Moskalenko a A. A. Grečko, armádni generáli L. Svoboda a K. Klapálek, generálmajori A. Sochor a R. Tesařík, podplukovníci J. Kholl a F. Vrána, kapitáni R. Jasiok a V. Opatrný, gardoví seržanti P. A. Kondyra, V. N. Golovaň a D. Karakulov a mladší seržant I. V. Babin.

Pri štátnej ceste, asi 200 m od štátnej hranice, je žulový pamätník Rozpuknuté srdce. Postavený je na mieste tragickej smrti generála Jaroslava Vedrala-Sázavského, veliteľa 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR, ktorý tu zahynul 6. októbra 1944. Generálovo auto nabehlo na nástražnú mínu. Spolu s generálom zahynul aj jeho vodič a osobná stráž.

Pri štátnej hranici je postavená na mieste pôvodnej pozorovateľne veliteľa zboru generála L. Svobodu vyhliadková veža. Pôvodná veža bola drevená, súčasná bola odhalená v roku 1974. Rozhľadňa je postavená v nadmorskej výške 550 m a je vysoká 52 m. Vo vstupnej hale vyhliadkovej veže je inštalované audiovizuálne zariadenie, ktoré umožňuje návštevníkovi získať podrobnejšie informácie o Karpatsko-duklianskej operácii. Z plošiny je výhľad na duklianske bojisko na poľskej i slovenskej strane.

Údolie smrti je označenie územia v údolí potoka Kapišovka, rozprestierajúce sa medzi deviatimi obcami v okrese Svidník. V tomto priestore sa v čase druhej svetovej vojny, v období od 21. do 27. októbra 1944 odohrali ťažké tankové boje, ktoré boli súčasťou karpatsko–duklianskej operácie. Boje priamo zasiahli obce: Dlhoňa, Dobroslava, Havranec, Kapišová, Kružlová, Nižná Pisaná, Svidnička, Vápeník a Vyšná Pisaná.

Zdroj: Wikipédia, Vojenský historický ústav Praha, Bratislava

Bardejov

Mesto Bardejov je historicky a kultúrne bohaté mesto, považované za jedno z najkrajších slovenských miest. Leží na rieke Topľa v Prešovskom kraji v oblasti Šariša.

Prvá písomná zmienka o obci sa datuje od roku 1241. Ďalšia pochádza z roku 1247 a kráľ Béla IV. v nej rieši územné spory medzi nemeckými osadníkmi z Prešova a mníšskym radom cisterciánov, ktorí pôsobili v Bardejove. V roku 1376 mesto povýšil kráľ Ľudovít I. na slobodné kráľovské mesto. Silne opevnené mesto v 14. storočí sa stalo strediskom obchodu s Poľskom. 16. storočie prialo kultúre a vzdelanosti. V roku 1530 veľký nemecký vplyv zabezpečil právo obmedziť usídľovanie Slovákov a Poliakov v meste a židovskí obyvatelia boli vyhnaní. Nepokoje v Uhorsku počas prvej polovice 16. storočia viedli Bardejov k úpadku, hlavne remeselnému. Toto pokračovalo aj v 18. storočí, keď vypuklo niekoľko požiarov, pričom ten z roku 1686 bol obzvlášť zničujúci. Okrem toho ničili mesto aj morové a cholerové epidémie. V priebehu 18. storočia nastalo postupné oživenie hospodárskeho života, najmä remesiel. Bardejov sa stal remeselnícko-poľnohospodárskym mestom. S rozvojom kapitalizmu v I. polovici 19. storočia došlo opäť k stagnácii a úpadku remesiel.

V roku 1805 prešli mestom ruské vojská pod vedením Kutuzova. Na hladomor a choleru v roku 1831 zomrelo 600 osôb, v roku 1847 na hladomor 514 ľudí. Na hospodárskom charaktere mesta takmer nič nezmenil ani vývin kapitalizmu po roku 1848. V roku 1890 bolo mesto zapojené na železničnú dopravu. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia vznikol priemysel miestneho významu (továreň na hračky, píla, výrobňa debien atd.). Mesto trpelo zaostalosťou, biedou a nezamestnanosťou. Po vzniku ČSR sa začalo intenzívnejšie rozvíjať robotnícke hnutie.

Bardejov, Radničné námestie

Chrám sv. Egídia

V období tzv. slovenského štátu bol strediskom protifašistického odboja.

Po roku 1945 nastal všestranný rozvoj mesta.

V roku 1950 bol Bardejov vyhlásený za mestskú pamiatkovú rezerváciu a nastala intenzívna obnova kultúrneho dedičstva. V období socializmu sa niekoľkonásobne zvýšil počet obyvateľov mesta a rozvinula sa priemyselná výroba, najmä strojárska (podnik ZŤS) a obuvnícka (JAS). V roku 1986 bola Bardejovu za záchranu pamiatok udelená Európska cena – zlatá medaila – Medzinárodným kuratóriom so sídlom v Hamburgu. V súčasnosti je Bardejov 35 tisícové mesto, administratívne centrum horného Šariša a stredisko priemyslu, kultúry a športu.

V roku 2000 bolo historické námestie spolu s areálom židovských rituálnych budov zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

O Bardejove sa hovorí, že je najgotickejším mestom na Slovensku. Jeho centrum tvorí ucelený súbor historických budov, ktorý ohraničuje takmer súvislý pás mestského opevnenia. Zaujímavé je obdĺžnikové námestie lemované z troch strán meštianskymi domami, ktoré nesú znaky gotickej a renesančnej architektúry.

Jednou z najznámejších stavieb je mestská radnica, postavená v rokoch 1505 – 1509 majstrom Alexandrom. Na pôvodné gotické základy postavili renesančné poschodie a prekrásny arkier majstri Alexius a Ján z Prešova.

Najvzácnejšou zo stredovekých stavieb je monumentálna Bazilika minor svätého Egídia, ktorá z architektonického hľadiska patrí medzi najvýznamnejšie národné pamiatky na Slovensku. Jej 11 gotických krídlových oltárov s tabuľovými maľbami patrí k európskym unikátom. Veža baziliky meria 76 metrov a zaraďuje sa medzi najvyššie kostolné veže na Slovensku. Veža je šesťposchodová, na štvrtom poschodí je umiestnená zvonica s novými zvonami Ján a Urban, osadenými v roku 1995, a pôvodný zvon Signum, vyrobený v roku 1625. Pôvodné zvony Ján a Urban boli osadené pred baziliku. Na šiestom poschodí je vyhliadka. Kapacita chrámu je okolo 3000 ľudí, z toho cca 500 miest je na sedenie.

Ozdobou mesta je aj františkánsky kláštor s kostolom. Kláštor stojí blízko hradieb mestského opevnenia, ktoré sú najzachovanejším stredovekým obranným systémom na Slovensku. Okrem kamenných hradieb sa zachovali 3 brány a 10 bášt.

Severne od Bardejova ležia Bardejovské kúpele. Terapeutické minerálne pramene sú preslávené liečbou onkologických pacientov, krvného obehu a tráviaceho traktu. Kúpele navštívilo mnoho významných hostí (cisár Jozef II., Mária Lujza manželka Napoleona Bonaparta, ruský cár Alexander I. i cisárovná rakúska Alžbeta). Cisárovná Alžbeta pri odchode z kúpeľov prehlásila:" Cítim sa zdravá a svieža". Tak sa presvedčte aj Vy a navštívte Bardejovské kúpele, ktoré sú oázou zdravia, pokoja a pohody.

Chrám sv. Egídia, vnútro chrámu

Zvony Ján a Urban

Opevnenie mesta, brány a bašty

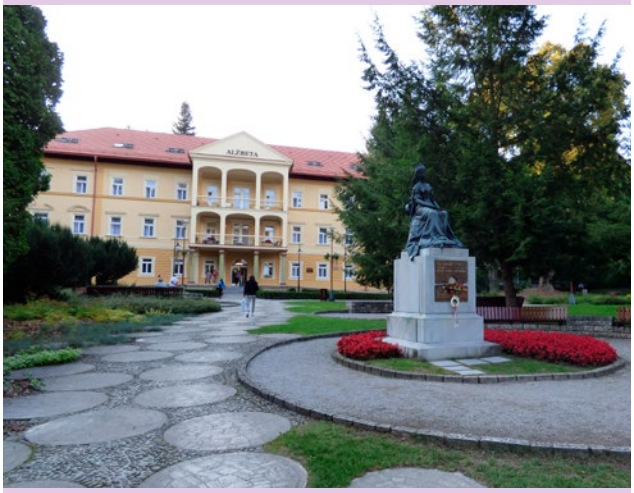

Kúpele Bardejov, pamätník rakuskej cisárovnej Sisi, v pozadí Alžbetin dom

Košice

Tretí deň sme strávili v Košiciach. Veľmi milo nás prekvapilo svojou krásou, nádherným námestím, cez ktoré pretekal malý potôčik, až sme nevedeli kde oči nechať. Jeden deň na prehliadku Košíc je i málo.

Mesto leží v Košickej kotline v širokom údolí rieky Hornád, ohraničené na západe výbežkami pohoria Slovenské Rudohorie. Počtom obyvateľov (240 000) je druhým najväčším mestom Slovenska po Bratislave. Je významným centrom politického, ekonomického a kultúrneho a cirkevného centra východného Slovenska. Sídli tu Univerzita P. J. Šafárika, Technická univerzita a mnoho ďalších vysokých škôl. Mesto má Štátne divadlo, Filharmóniu, Technické múzeum, Východoslovenské múzeum a galériu. Je sídlom Ústavného súdu SR. Dominantou je najväčšia gotická katedrála Slovenska, Dóm sv. Alžbety, Kaplnka sv. Michala a mnoho ďalších pamiatok. V meste je zastúpený hutnícky a strojárenský priemysel.

Dejiny mesta sú staršie ako jeho prvá písomná zmienka z roku 1230, ktorá spomína kostol v kráľovskej osade – Vila Cassa – predchodkyni neskoršieho mesta. Mestom sa Košice stali po roku 1241, kedy kráľ Belo IV. podporoval znovuosídlenie Uhorského kráľovstva po mongolskom vpáde. V roku 1369 mesto Košice získalo mestský znak, ktorý je najstarším písomne doloženým mestským erbom v Európe. V 15. storočí za vlády Žigmunda Luxemburského došlo k okázalej gotickej výstavbe, ukážkou je Dóm sv. Alžbety. Za panovníka Mateja Korvína dosiahlo mesto rozkvet a vrchol a radilo sa k najväčším mestám Európy. Po roku 1541 obsadili väčšiu časť Uhorska Turci a Košice sa stali významnou pevnosťou proti nim. V 17. storočí boli Košice základňou protihabsburských stavovských povstaní uhorskej šľachty, ktorú v rokoch 1703 – 1711 viedol knieža František II. Rákóczi, ktorý je v Košiciach pochovaný.

Dóm sv. Alžbety

Po prvé sa v Košiciach bežal Medzinárodný maratón mieru v roku 1924 a je najstarším maratónom v Európe.

V roku 1945 bol v Košiciach vyhlásený Košický vládny program. Dokument určoval zásady budúcej politiky označovaný za „program národnej a demokratickej revolúcie.

Centrum mesta s početnými stavbami gotickej, barokovej, klasicistickej a historizujúcej architektúry tvorí najväčšiu mestskú pamiatkovú rezerváciu na Slovensku (ustanovená v roku 1983).

V roku 2013 sa Košice stali Európskym hlavným mestom kultúry. Od roku 2016 nesú titul Európske mesto športu.

Dóm sv. Alžbety, najvýchodnejšia gotická katedrála v Európe, najväčší chrám na Slovensku. Je postavený v slohu vrcholnej gotiky a zasvätený bol sv. Alžbete Uhorskej (Durínskej). S jeho stavbou sa začalo okolo roku 1380, rozdelená bola na viacero etáp a dokončená bola v roku 1508. Okrem impozantného exteriéru ukrýva katedrála aj vzácny interiér. Upúta najmä oltár sv. Alžbety so 48 obrazmi, zavesená plastika Immaculaty a neskorogotický krídlový oltár Navštívenia Panny Márie.

Kostol sv. Michala je postavený na mieste bývalého mestského cintorína, ktorého nadzemná časť bola vybudovaná v 14. storčí, slúžila spočiatku ako kostnica. Nad jeho vchodom je umiestnená socha archanjela Michala vážiaceho duše mŕtvych a sochy apoštolov Petra a Pavla. Do múrov kostola je vsadených 18 náhrobných kameňov pôvodne pochádzajúcich z Dómu sv. Alžbety a bývalého cintorína.

Immaculata je 14 metrov vysoký morový stĺp na kamennom podstavci postavený v rokoch 1722 až 1723. Na jeho vrchole sa nachádza plastika Panny Márie, po bokoch sú umiestnené plastiky Jozefa, Sebastiána a Ladislava. Postavený bol z podnetu poštového správcu Viktorína Flachenfelda na mieste niekdajšieho popraviska, ako prejav vďaky za zažehnanie morovej epidémie, vojen a hladu.

Erb mesta bronzová plastika košického erbu – najstaršieho a prvého mestského erbu v Európe z roku 1369. Krásny anjel s heraldickými atribútmi rozprestiera svoje anjelské krídla a ako ochranca drží košický erb vo svojich rukách.

Urbanova veža je druhou najstaršou pamiatkou v Košiciach. Postavená bola v prvej polovici 14. storočia a pôvodne slúžila ako zvonica dómu. Pred vežou sa nachádza zrekonštruovaný zvon Urban, ktorý bol zničený požiarom v roku 1966. V súčasnoti sa vo veži nachádza jedinečné Múzeum voskových figurín, ktoré stvárňujú známe osobnosti spojené s históriou Košíc a Slovenska.

Štátne divadlo Košice bolo postavené v rokoch 1897 – 1899 v novobarokovom slohu podľa projektu Adolfa Langa. Kupolu budovy zdobí autentická kópia plastiky Aurory – priateľky múz. Hľadisko divadla má lýrovitý tvar a vyznačuje sa bohatou sochárskou a ornamentálnou výzdobou. Kupola hlavnej sály je zdobená výjavmi zo Shakespearovských hier.

▲ Detail výzdoby na Dóme sv. Alžbety

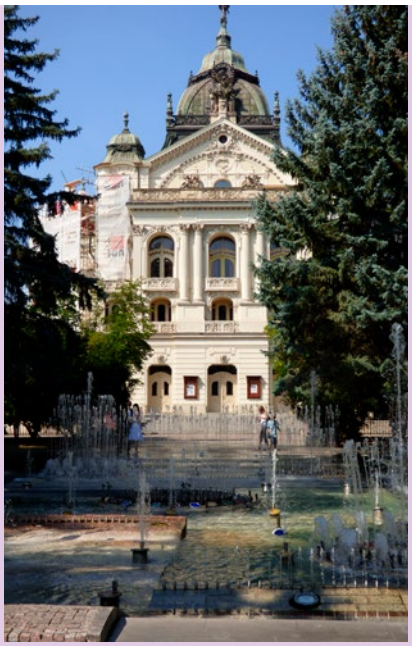

▲ Štátne divadlo Košice

▲ Urbanova veža

▲ Kaplnka sv. Michala

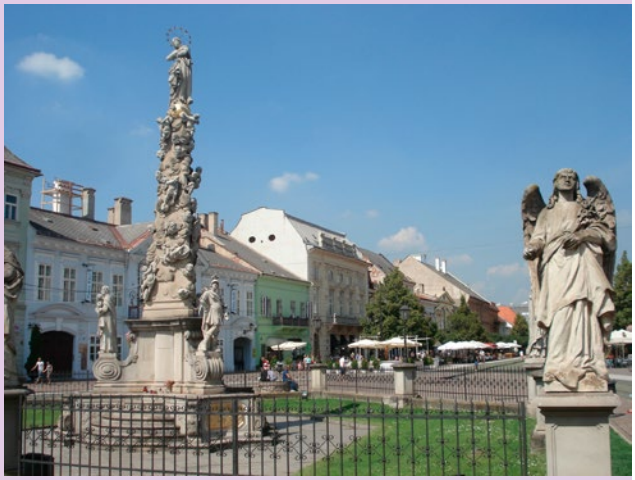

▲ Immaculata

▲ Erb mesta

▲ Potôčik uprostred mesta

Prešov

Po prehliadke Žiliny a občerstvení sme sa vybrali ďalej na východ.

Naším ďalším zastavením bolo mesto Prešov, kde sme počas celého pobytu boli aj ubytovaní.

Prešov je metropolou Šariša, leží na sútoku riek Torysa a Sekčov v Košickej kotline. Obklopujú ho Slánske vrchy z východu a Šarišská vrchovina zo západu. Prešov je krajské mesto. Počtom obyvateľov (91 782) je tretie najväčšie mesto na Slovensku. Na Hlavnej ulici sa nachádza veľa pamiatok: Katedrála sv. Mikuláša, Neptúnova fontána, Evanjelický kostol sv. Trojice, Klobušického palác, mimo centra sa nachádza Kostol sv. Kríža / Kalvária.

Národná kultúrna pamiatka Solivar je unikátny komplex na ťažbu soli zo soľanky a pochádza zo 17. storočia, hoci samotná ťažba soli v lokalite začala už v roku 1571.

V roku 1859 postavili obyvatelia mesta štátny žrebčín. Stál na terajšej Sabinovskej ulici. Kone chovali hlavne pre armádu a potom i pre dostihy. Na základe toho začali Prešovčanov nazývať koňare.

Nález zlatých a strieborných rímskych mincí patrí k dôkazom o existencii hospodárskych stykov tohto územia s Rímskym impériom. Historicky doložené je aj osídlenie územia Prešova Slovanmi na prelome 8. a 9. storočia.

Začiatkom 12. storočia bolo toto územie začlenené do uhorského štátu. Prvá písomná zmienka o Prešove sa nachádza v listine kráľa Belu IV z roku 1247. V tom istom storočí v roku 1299 udelil kráľ Ondrej III. Prešovu mestské výsady, ktoré rozšíril kráľ Ľudovít I. v roku 1374, čím sa Prešov stal slobodným kráľovským mestom.

V 14. a 15. storočí zaznamenalo mesto hospodársky rozkvet, zakladali sa tu cechy (kožušnícky, kováčsky, krajčírsky, obuvnícky). V roku 1455 dostalo mesto od kráľa Ladislava Pohrobka svoj prvý mestský znak. 16. a 17. storočie ovplyvnili šíriaca sa reformácia a protihabsburské povstania. Mesto postihli živelné pohromy, mor, požiare a jeho úpadok sa prehlboval. Do histórie sa zapísal rok 1687 známy ako prešovské jatky, keď bolo na námestí na výstrahu kruto popravených 24 mešťanov za podporu Imrichovi Tökölimu, vodcovi protihabsburského povstania. Dnes na tomto mieste stojí súsošie Immaculaty.

K oživeniu mesta došlo koncom 18. a začiatkom 19. storočia, keď do Prešova prichádzajú prisťahovalci z iných miest, najmä Rusíni a koncom 18. storočia židovská ko-

Súsošie Immaculata

Kostol sv. Mikuláša

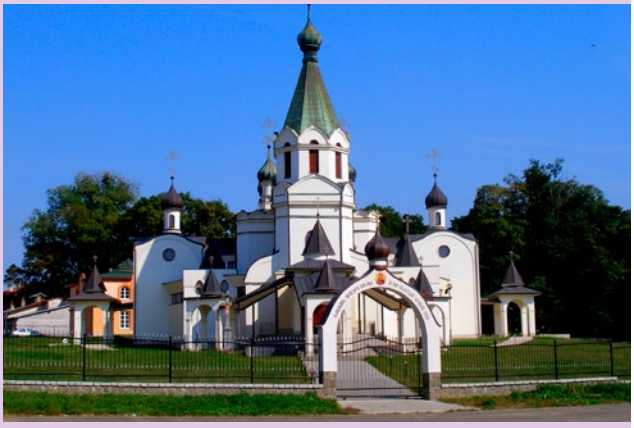

Pravoslávny katedrálny chrám sv. Alexandra Nevského

munita. Revolučné roky 1848/49 zasiahli aj Prešov. Mesto vytvorilo národnú gardu a vyzbrojilo aj niekoľko desiatok dobrovoľníkov. Vzhľadom na svoju strategickú polohu zažil Prešov počas tohto obdobia niekoľkokrát striedanie vojenských síl. Útrapy prvej svetovej vojny veľmi tragicky zasiahli do života Prešova, lebo 1. 11. 1918 pod vplyvom revolúcie v Budapešti odopreli vojaci 67. pluku a niektorých ďalších menších prešovských útvarov poslušnosť svojim veliteľom a v noci potom ozbrojení vojaci rabovali obchody. Po príchode vojenských posíl boli vzbúrenci pozatýkaní a odsúdení na trest smrti. Ten istý deň (1. 11. 1918) bolo na námestí popravených 41 vojakov a 2 civilisti. Táto udalosť je známa aj ako prešovská vzbura. Po skončení 1. svetovej vojny bola z balkóna radnice vyhlásená 16.6.1919. Slovenská republika rád. Trvala len tri týždne.

So vznikom Československa a po druhej svetovej vojne tu boli vybudované priemyslové podniky a Prešov sa rozvíjal rýchlym tempom, ktoré pokračuje i v súčasnej dobe.

Cez prešovské historické centrum prechádza 49. rovnoběžka. Za veľmi dobrej viditeľnosti je možné z niektorých mestských častí pozorovať i cez 70 kilometrov vzdialené Vysoké Tatry. A ešte jedna zaujímavosť: v Prešove bola vytlačená prvá kniha na Slovensku. Bola ňou latinská učebnica.

Kostol sv. Mikuláša je ústrednou dominantou historického centra Prešova a najstaršou zachovanou stavbou v meste. Jej dejiny sa začali písať už v 14. storočí, a žiaľ nie sú chudobné na krušné chvíle. Práve pri múroch tohto kostola sa na konci 1. svetovej vojny, bolo popravených 43 účastníkov tzv. prešovskej vzbury, pri ktorej slovenskí vojaci odopreli poslušnosť maďarským veliteľom a rabovali.

Súsošie Immaculata – dali ho postaviť v roku 1751 jezuiti, na pamiatku obetí morových epidémií, ktoré mesto Prešov postihli v roku 1679 a 1710.

Pomerne nový kostolík, vysvätený v roku 1950, sa nachádza v blízkosti Hlavnej ulice, počas omší sa v ňom rozlieha veľmi intenzívne pôsobiaci spev mužského zboru.

Rákocziho palác tvoril pôvodne dva meštianske domy, ktoré dal v 16. storočí sedmohradské kniežа Žigmund Rákoczi prebudovať na honosný mestský palác v renesančnom slohu. V roku 1633 tu prebiehali rokovania medzi zástupcami sedmohradského kniežaťa Juraja Rákocziho a cisára Ferdinanda II. a bol tu podpísaný prešovský mier. Od roku roku 1711 vystriedal viacerých majiteľov. V súčasnosti je v budove umiestnené Šarišské múzeum.

Kalvária je barokový komplex 18. storočia, v minulosti bola uznávaná ako druhá najkrajšia kalvária na území Uhorska. Kalvária má prekrásnu maliarsku výzdobou stropu a zaujímavosťou je nápis – „tu je pochovaná jedna hriešna žena." Súčasťou komplexu je podzemná krypta s hrobmi kňazov.

Neptúnova fontána– dal ju postaviť v 19. storočí židovský obchodník Marek Holländer, ako prejav vďačnosti mestu, ktoré mu dovolilo v meste Prešov usadiť a podnikať.

Radnica bola pôvodne stredoveký meštiansky dom. V 16. storočí slúžila ako mestská vináreň. V 19. storočí bola po požiari zrekonštruovaná a zvýšená o jedno podlažie. V súčasnosti v nej má sídlo primátor a mestský úrad.

Neptúnova fontána

Kalvária

Rákocziho palác

Radnica

Demänovská ľadová jaskyňa

Našou poslednou zastávkou bola Demänovská ľadová jaskyňa, ktorá predstavuje severnú časť svetoznámych Demänovských jaskýň. Pozoruhodná je výskytom trvalej ľadovej výplne, bizarnými a mohutnými tvarmi podzemných priestorov, vzácnou jaskynnou faunou, ako aj bohatou históriou.

Jaskyňa sa nachádza asi 10 km južne od Liptovského Mikuláša v Nízkych Tatrách, na pravej strane Demänovskej doliny, niekoľko kilometrov pod známym lyžiarskym strediskom Jasná. Výstup k jaskyni trvá približne 20 min.

Dĺžka zameraných častí jaskyne je 2 445 m s výškovým rozdielom 57 m. Ľadová výplň sa vyskytuje v spodných častiach jaskyne, najmä v Kmeťovom dóme. Podmienky na zaľadnenie nastali po zasypaní povrchových otvorov, čím sa obmedzila výmena vzduchu. Ťažší chladný vzduch sa udržuje v spodných častiach jaskyne. Presakujúca zrážková voda v prechladených podzemných priestoroch zamŕza. Teplota vzduchu v zaľadnených častiach sa pohybuje okolo 0 °C, smerom do zadných nezaľadnených častí narastá na 1,3 až 5,7 °C. Relatívna vlhkosť vzduchu je 92 až 98 %.

V jaskyni je dávno známe nálezisko kostí rôznych stavovcov vrátane jaskynného medveďa, ktoré v prvej polovici 18. storočia považovali za kosti drakov. Preto sa nazývala aj Dračia jaskyňa. Doteraz sa v jaskyni zistilo 8 druhov netopierov.

Traduje sa, že Demänovská ľadová jaskyňa je známa odnepamäti. Prvá zmienka o otvoroch do jaskýň v Demänovskej doline je v listine Ostrihomskej kapituly z roku 1299. Prvá písomná zmienka o Demänovskej ľadovej jaskyni sa vzťahuje na opis jaskyne neďaleko Liptovského Mikuláša z roku 1672 od J. P. Haina, ktorý sa zaujímal o kosti jaskynných medveďov a považoval ich za kosti drakov.

Ďalšie zmienky o Demänovskej ľadovej jaskyni sa viažu na G. Buchholtza ml., ktorý v roku 1719 preskúmal jej priestory. Ich opis spolu s nákresom jaskyne poslal M. Belovi, ktorý tieto údaje zverejnil v roku 1723.

V roku 1751 si jaskyňu prezreli členovia cisárskej komisie, ktorí skúmali Tatry a priľahlé pohoria. Množstvo nápisov na stenách a zachovaná literatúra svedčia o veľkom záujme vtedajších vedeckých kruhov i širšej verejnosti o jaskyňu. Na stenách sú aj podpisy významných osobností slovenských dejín (M. M. Hodža, S. Chalupka, G. Fejérpataky-Belopotocký a i.).

Prvotné turistické sprístupnenie jaskyne sa udialo asi v polovici 19. storočia. V roku 1909 A. Žuffa ml. objavil Dóm trosiek. Záujem o jaskyňu upadol po sprístupnení Demänovskej jaskyne slobody v roku 1924.

Jaskyňa sa nanovo sprístupnila v rokoch 1950 – 1952, vrátane zavedenia elektrického osvetlenia. Z Jazernej chodby v roku 1952 S. Šrol, P. Revaj a P. Droppa objavili Demänovskú jaskyňu mieru. Týmito zásahmi sa nepriaznivo narušil tepelný režim jaskyne. Boli nutné opatrenia na obnovu ľadovej výplne (uzavretie otvoru do Dómu trosiek, postavenie múru na oddelenie zaľadnených a nezaľadnených častí a i.). V rokoch 1974 – 1976 sa rekonštruovala prehliadková trasa a sprístupnil sa Štrkový dóm. Jaskyniari z oblastnej skupiny SSS Demänovská Dolina v roku 1983 objavili priestory nad Kmeťovým dómom. Sprístupnených je 650 m s výškovým rozdielom -48 m.

Demänovská ľadová jaskyňa

Demänovská ľadová jaskyňa

Odpočinok po namáhavom výstupe

Slovenské divadlo v Brne

2. 10. 2016

Eugen Suchoň
Angelika
balet SND Bratislava

Spoločná návšteva divadla je pre nás vždy malým sviatkom a hosťovanie slovenského divadla obzvlášť. Veľmi nás potešila správa o vystúpení baletu Slovenského národného divadla Bratislava na scéne Národného divadla Brno, na scéne Mahenovho divadla a živou hudbou orchestra SND.

Balet „Angelika" je výnimočným počinom, pretože bol nazvaný prvým slovenským baletom a po prvýkrát inscenovaný v roku 2014. Kritici sa hneď ozvali, že tomu tak nie je a vymenovali niekoľko slovenských tanečných vystúpení z éry Uhorska, balety Ľudovíta Rajtera a ďalších, ktoré sa dajú nazvať prvým slovenským baletom. Nás ale toto vôbec nezaujímalo. Išli sme jednoducho na „Suchoňa" a SND. Celé predstavenia bolo pre nás veľkým prekvapením. Očakávali sme tzv. ťažkú hudbu a ona bola krásna, melodická až vyzývajúca do tanca. Z predstavenia sme odchádzali tak trochu povznesení a s dobrým pocitom nepremárneného času. Pre nás je dôležité slovenské umenie a byť s ním v kontakte. Nie sme odborníci na divadlo, my cítime srdcom.

Angelika je baletom na hudbu skladateľa Eugena Suchoňa (1908 – 1993), jedného zo zakladateľov slovenskej hudobnej moderny. Ako sedemnásťročný študent

Hudobnej školy napísal Angeliku pre svoj salónny orchester v Pezinku. Toto dielo sa našlo v pozostalosti hudobného skladateľa spolu s ďalšími skladbami z jeho predopusového obdobia. Zaujímavosťou je, že autorom choreografie a režisérom prvého inscenovania Suchoňovho diela Angelika, sa stal mladý taliansky choreograf Maurio di Candia.

Dej sa samozrejme točí okolo hlavnej postavy Angeliky. Do vyššej spoločnosti prichádza trio Angelika, Peter a Pavol, aby pobavili spoločnosť svojím tancom. Cestou k naplneniu jej snov je mladý šľachtic Louis, ktorý sa do nej zaľúbi. Na slávnosti je obvinená, že ukradla cennosti, Louisovi hodinky. I keď pravý vinník Pavol je čoskoro odhalený, Angelika nakoniec zostáva sama.

V roku 2015 získal tento balet Cenu ministra kultúry za výnimočný prínos v oblasti divadla a tanca a umelecký počin – uvedenie svetovej premiéry historicky prvého slovenského baletu.

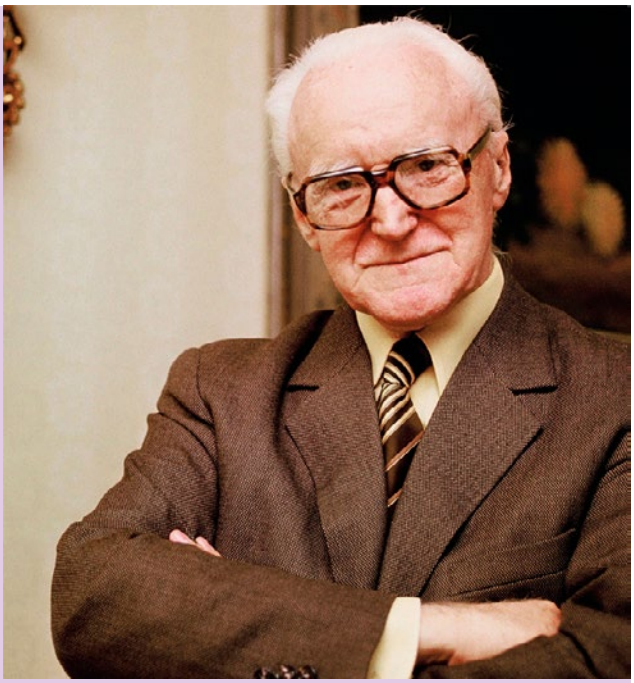

Eugen Suchoň

Predstavenia

Predstavenia

Trnavský kraj

4. 10. 2016

„Od Bratislavského kraja až po východne Slovensko“ i tak by sme mohli nazvať naše prednášky, ktoré pripravuje Mgr. Guštafíková, predsedníčka OS v Brne. Po Bratislavskom kraji sme si dnes mohli vypočuť prednášku o Trnavskom kraji.

Trnava je jedným z najstarších a najkrajších stredoveких miest Slovenska. Vďaka architektonickým skvostom, cirkevným pamiatkam, ktoré na tak malej ploche v žiadnom inom meste sa na Slovensku nenachádzajú sa jej hovor perla medzi slovenskými mestami, alebo TRNAVA – slovenský Rím.

Už v 9. storočí na jej území bolo niekoľko osád s pôvodným slovanským obyvateľstvom. V roku 1211 sa po prvýkrát spomína Trnava v listine, keď ostrihomský arcibiskup Ján daroval časť príjmov miestneho kostola Ostrihomskej kapitule. Uhorský kráľ Belo IV. udelil výsady slobodného kráľovského mesta Trnave v roku 1238. Postupne boli udeľované ďalšie privilégia, ktoré vytvárali čo najlepšie podmienky pre rozvoj remesiel a obchodu. Mesto sa stáva aj miestom politických rokovaní panovníkov. Tu sa stretli uhorský kráľ Karol Róbert a český kráľ Ján Luxemburský v roku 1327, aby prehodnotili obchodné vzťahy medzi svojimi krajinami a vojenské spojenectvo, ktoré vyústilo sobášom ich potomkov, ktorý sa napokon konal v Trnave.

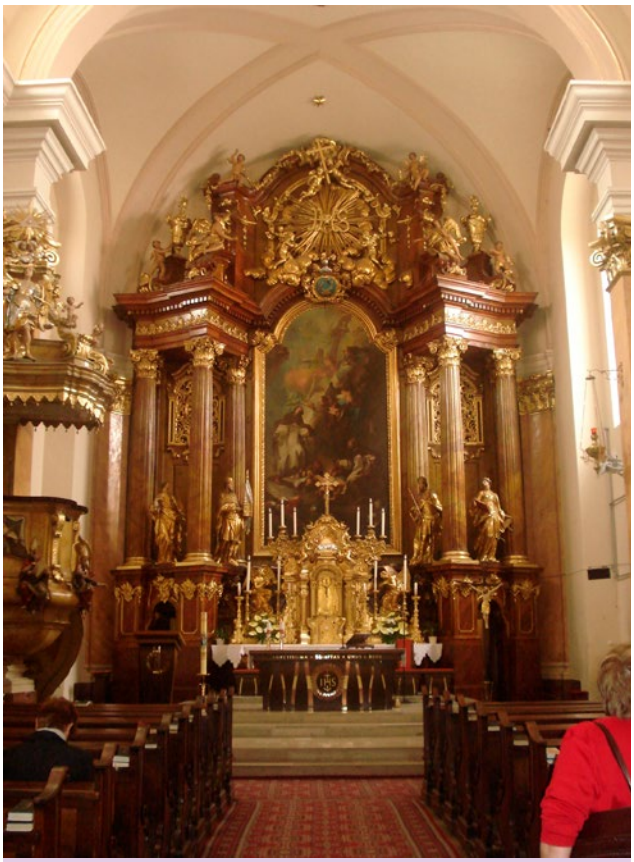

Trnava kostol Najsvätejšej trojice

Trnava
Bazilika sv. Mikuláša

Aj uhorský kráľ Ľudovít I. na území mesta spolu s českým kráľom Karlom IV. uzatvorili priateľskú dohodu v roku 1360. Ľudovít I. mal dokonca v meste aj kúriu, v ktorej o 22 rokov neskôr predčasne zomrel.

V 17. storočí burcovali Uhorskom protihabsburské povstania, ktoré sa dotkli aj Trnavy. V Trnave bola založená Trnavská univerzita s filozofickou a teologickou fakultou, neskôr aj právnická a lekárska fakulta, ktorá sa na pokyn Márie Terézie v roku 1777 presťahovala do Budína. Jej stratu mesto veľmi pociťovalo.

Slovenské učené tovarišstvo v roku 1792 vytvoril Anton Bernolák.

Budovu divadla si trnavskí mešťania postavili v roku 1831 a o 15 rokov neskôr bol daný do prevádzky prvý úsek konskej železnice v Uhorsku a jej trať viedla z Bratislavy do Trnavy. Od roku 1870 začal v Trnave pôsobiť Spolok sv. Vojtecha, ktorý bol v období zákazu Matice Slovenskej jedinou inštitúciou podporujúcou slovenské národné povedomie.

V 20. storočí sa Trnava stáva významným kultúrnym a hospodárskym strediskom Slovenska.

Dominantou mesta je mestská veža, ktorá ako rozhľadňa mala prispieť k bezpečnosti mesta. Takmer 60 metrov vysoká renesančná stavba ukrýva vo svojich útrobách unikátny mechanický hodinový stroj. Dejiny tejto mestskej veže sa začali písať v roku 1574. Murársky majster Jakub sa zaviazal pred richtárom Jurajom Schlégrom, že vežu, ktorú začne stavať aj dokončí a tak sa aj stalo a v deň odovzdania sa rozozneli všetky trnavské zvony a majster Jakub povedal: " Dokázal som to".

V roku 1729 bol na piate poschodie nainštalovaný mechanický hodinový stroj z dielne Franca Langera odbíjajúci každú štvrť hodinu. Už po štyri generácie sa oň stará mužská vetva rodiny Nemčekovcov – mestských hlásnikov a hodinárov.

Pozrite si aj ostané pamiatky, ktoré sú významné v tomto meste:

Dóm svätého Mikuláša má osem vysokých okien s kamennými kružbami a farebnými vitrážami. Najstarším oltárom je ranobarokový oltár Všetkých svätých z roku 1659. V barokovej kaplnke Panny Márie Trnavskej je milostivý obraz,vďaka ktorému sa Trnava stala známym pútnickým miestom.

Trnava, Evanjelický kostol

Trnava, Univerzitný kostol

Trnava, Trojičné námestie

Trnavský samosprávny kraj pozostáva zo siedmich okresov: Trnava, Skalica, Senica, Piešťany, Hlohovec, Galanta a Dunajská Streda. S 550 tisícmi obyvateľmi je síce najmenším zo všetkých krajov Slovenska, ale patrí medzi najproduktívnejšie regióny v oblasti priemyslu a poľnohospodárstva.

V kraji sa nachádza 251 obcí, z ktorých 17 má štatút mesta: Dunajská Streda, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Galanta, Sereď, Sládkovičovo, Hlohovec, Leopoldov, Piešťany, Vrbové, Senica, Šaštín-Stráže, Skalica, Holíč, Gbely a Trnava, ktorá je zároveň krajským mestom.

Na území kraja v minulosti prevažoval strojársky a potravinový priemysel. V súčasnosti je jeho štruktúra pestrá. Energiu pre priemysel dodáva jadrová elektráreň v Jaslovských Bohuniciach a vodná elektráreň v Gabčíkove. V priemysle dominuje výroba osobných automobilov.

Trnavský kraj obklopuje kraj Bratislavský a hraničí s Nitrianskym a Trenčianskym krajom. Južnú časť jeho územia tvorí Podunajská nížina, severnú časť Malé a Biele Karpaty a údolie rieky Moravy. Hospodársky patrí k tým bohatším vďaka svojej dôležitosti z hľadiska dopravy, jednak vďaka intenzívnemu poľnohospodárstvu na juhu územia.

▲ Galanta

▲ Galanta

▲ Senica

▲ Senica

Dunajská Streda

Dunajská Streda, Žitnoostrovné múzeum

Skalica

Významné osobnosti Trnavského kraja

Antonín BERNOLÁK – (1762–1813) – jazykovedec a kondifikátor spisovného jazyka Slovákov

Ferko URBÁNEK – (1859–1934) spisovateľ a dramatik. Majiteľ tlačiarne v Trnave.

Ján KONIAREK – (1878–1952) slovenský sochár, ktorý od roku 1924 žil a tvoril v Trnave.

Ján SAMBUCUS – (1531–1584) humanista, filológ, historik a editor antických autorov

Jozef Ignác BAJZA – (1755–1836) spisovateľ prvého slovenského románu „René mládenca príhody a skúsenosti".

Mikuláš OLÁH – (1943–1568) humanistický vzdelanec, ostrihomský arcibiskup.

Mikuláš SCHNEIDER – Trnavský (1881–1958) hudobný skladateľ, ktorý žil a tvoril v Trnave.

Peter PÁZMÁŇ – (1570–1637) kardinál, politik v roku 1635 založil v Trnavskú univerzitu.

Zoltán KODÁLY – (1882–1967 významný maďarský hudobný skladateľ.

Jozef ADAMEC – 1942, bývali slovenský futbalista.

Jozef ADAMOVIČ – (1939 -2013) herec a pedagóg.

Blažej BALÁŽ – 1958, maliar, grafik.

Eva KOSTOLÁNYIOVÁ – (1942–1975) slovenská speváčka, herečka a tanečnica.

Karol DUCHOŇ – (1950 -1985) spevák a spolužiak speváčky Evy Mázikovej.

Toto je len zlomok ľudí, ktorí boli nejakým spôsobom spätý z Trnavským krajom.

Zdroj: Wikipédia

Piešťany

Piešťany

Dielničky pre naše detičky

19. 4. 2016

Je to už po druhýkrát čo naša Obec Slovákov v Brne pripravila pre naše vnúčence ďalší program. Ak si dobre spomínate, pred rokom sme pracovali s keramikou a práce boli krásne, čo krásne nádherné. Tento raz sme pre nich pripravili prácu s papierom. Určite ste zvedavý ako im to šlo tento krát. Musím povedať nesklamali, a aj keď pracovali s nožnicami nik neutrpel žiadny úraz a práca im šla od ruky. Na začiatku boli síce trochu v rozpakoch, no nie z toho, že by to nevedeli urobiť, ale čím začať, čo si vybrať ako prvé, či včielku Máju, alebo čmeliaka Ferdu, alebo červenú lienku, alebo čo tak chytrú sovu učenú. Nakoniec sa to všetko rozhodlo samo a každý niečo začal robiť. A niektoré deti stihli urobiť všetky zvieratká. Teta Eva napiekla tiež zvieratká, ale z výborného lineckého cesta. Po týchto zvieratkách sa len zaprášilo. Popritom sme ešte stihli deti naučiť rozdielne pomenovania zvieratiek v češtine a slovenčine. Nenásilnou formou ich zoznamovať so slovenským jazykom, pretože to sú už deti väčšinou zo zmiešaných manželstiev. Tak sa pozrite, nie sú tie naše vnúčatá úžasné.

▲ Tomáško s tetou

▲▲ Gábinka s babičkou

◀ Sonička so svojou sovičkou

Jesenné dielničky našich vnúčeniec

18. 10. 2016

Nie je to prvý raz čo sme sa my ako OS v Brne stretli z našimi vnúčencami pri ručných prácach. Témou bola JESEŇ.

Pri pozeraní sa na tie naše vnúčatká sa aj nám vybavilo ako sme si vyrábali šarkana. No nebolo to z farebných papierov, ale zo starých novín, ktoré sme si vypýtali od rodičov, pretože aj tie sa spotrebovali doma na zakúrenie do pece. A o farebných pastelkách sme tiež toho moc nevedeli. No radosť sme mali veľkú, keď sa dielo podarilo a náš novinový šarkan vzlietol. Deti nerobili, len šarkanov, ten síce bol na prvom mieste, ale aj motýľa, ježka a rôzne listy, hrušky a jabĺčka. Tak sa pozrite, ako sa naše vnúčence vyhrali a hoci za pomoci mamičiek, babičiek a tetušiek sme strávili pár pekných chvíľ.

▲ ➤ Vnuk Marian a babička Zlatica a vnučka Elenka

➤▲▲▲
Tu sa už usilovne pracuje, len Pavlík ešte premýšľa čo vystrihnúť...

➤▲▲
Elenka a Sonička už pracujú. Marián si dodáva pri práci energiu a Gábinka rozmýšľa čo urobí prvé...

➤ Tri generácie pospolu: babička, dcéra a vnúčatá

Mikulášska diskotéka

2. 12. 2016

Mikulášsku tradíciu u nás v Obci sme zaviedli síce len nedávno, tak pred tromi rokmi, a to asi preto lebo nám začali dorastať vnúčatá i pravnúčatá do veku, keď ešte radi počúvajú rozprávky a rôzne povesti a tešia sa na prekvapenia. Ďalším dôvodom bolo zapájať do činnosti i mladšiu generáciu a ich deti. Snažíme sa pritom pripomínať i staré zvyky z nášho detstva a v nemalej miere zachovať i rodný jazyk.

Veď i samotný Mikuláš bola vlastne skutočná postava, ktorá sa snažila o dobro a spravodlivosť a snáď i preto sa stala legendou. Narodil sa pred mnohými rokmi v kresťanskej gréckej rodine v meste Patara v Malej Ázii. Neskôr sa stal biskupom a pomáhal chudobným ľudom a najmä deťom. Všetko svoje bohatstvo venoval chudobným. Stal sa patrónom detí, pekárov, námorníkov, rybárov a mnoho iným povolaniam a tiež krajinám. V predvečer 6. decembra sa spolu s anjelom a čertom vyberie na dlhu cestu, aby obdaroval všetky deti sladkosťami. Nosí so sebou veľkú knihu, kde má všetko poznamenané. Ako deti počúvajú rodičov, či nerobia nejakú neplechu a či sa dobré učia. V tejto tradícii nikdy nešlo ani tak o dary ako o zážitok zo stretnutia sa s Mikulášom.

Behom večera sme si aj pospomínali na veľa básničiek o Mikulášovi. Niektoré sme si ešte pamätali z detstva, iné sme sa učili už s našimi deťmi. Pripomeňme si niektoré.

Kde sa vzal, tu sa vzal, Mikuláš pod oknom stál,
v ruke veľkú paličku, na hlave mal čiapočku.
Z bielych fúzov, teplý šál,
tak na deti vykúkal.

Mikuláš, Mikuláš, čo v tom vreci schovávaš?
Sladkosti a cukríčky, len pre dobré detičky.

Mik, mik, Mikuláš, prišiel s čertom na koláč,
sľubujem, sľubujem, že už hnevať nebudem...

Potom nastala pre deti ta veľká chvíľa. Vstúpil Mikuláš s čertom a anjelom. V tej chvíli razom všetko stíchlo. Deti sa držali starých mám a mamičiek. Niektorí pristúpili k trojici odvážne a zarecitovali básničku alebo zaspievali pesničku, iní potrebovali trochu popostrčiť a dodať im odvahu. Nakoniec všetci si odniesli svoj balíček a hneď ho preskúmali. Potom sme sa už len veselili, tancovali, maľovali a súťažili. Len škoda, že nemohli prísť všetky deti, lebo boli choré.

Petrík ako najmladší pevne držal ruku svojej tety

Vnúčence pani Maláškovej sú už väčšie a je vidieť napätie v ich tvári

Anička bola statočná a Tomík sa trošku bál

Mikuláš, anjel a čert vzbudzovali rešpekt

Záver

Čo povedať na záver našej ročenky?

Ďakujem všetkým spolupracovníčkam z Výboru OS v Brne, ale i niektorým členom, ktorí sa aktívne zapájajú do príprav všetkých akcií, ktoré uskutočňujeme, i keď nám mnohokrát zdravie neslúži. Snažíme sa maximálne reprezentovať slovenskú menšinu po všetkých stránkach. Nie vždy nám všetko vyjde. Nie sme dokonalé, ale máme srdcia na pravom mieste.

Vymenovanie všetkých uskutočnených stretnutí, prezentácií, prednášok, návštev a členských schôdzi by zabralo ďalších niekoľko stránok.

Preto len v stručnosti o čom sme ešte v tejto ročenke nepísali:

Bratislava hlavné mesto Slovenské republiky, 9. 6. 2016.

Bratislava, Staré mesto

Členská schôdza – 11. 11. 2016, riešili sme dokončenie zmien v stanovách našej obce.

Predsedníčka informuje o zmenách v stanovách

Stretnutie slovenských spolkov v Prahe s veľvyslancom Slovenskej republiky v ČR Petrom Weissom 6. 12. 2016.

Veľvyslanec Slovenskej republiky v ČR Peter Weiss, honorárny konzul SR v Brne Jaroslav Weigl, predsedníčka Obce Slovákov v Brne Judita Guštafíková

Katarínska zábava 11. 11. 2016 – tradičné stretnutie členov Obce pri hudbe a tanci.

Tanec je výborným liekom na všetky choroby

Vianočné stretnutie s poľskou menšinou 8. 12. 2016, kde sme sa veľa dozvedeli o ich vianočných tradíciách a zvykoch.

Vystúpenie poľskej škôlky

Veronika Kvapilová, IX.B, Oravský hrad

Ondřej Sukup, VII.A- Zvolenský hrad

Neužilová Adéla, VII.B, Oravský hrad

Richard Milich, Oravský hrad, VI.D

Bulletin Obce Slovákov v Brne 2016 pripravili:

Mgr. Judita Guštafíková
RNDr. Eva Fojtíková
Katarína Pecová

Foto:
Ing. Peter Guštafík
RNDr. Eva Fojtíková
Katarína Pecová

Nájdete nás:
Obec Slovákov v Brne
Křenová 67, 602 00 Brno, číslo dverí 210, prvé poschodie

Klub OS v Brne je prístupný posledný utorok v mesiaci od 15:30 do 17:30,
Brno, Křenová 67 (číslo dverí 210, prvé poschodie).

O akciách pravidelne členov informujeme prostredníctvom
pozvánok zasielaných poštou alebo e-mailom a na webových stránkach.

e-mail: osbrno@volny.cz
webové stránky: www.slovaci-brno.cz
facebook: https://www.facebook.com/Obec-Slovákov-v-Brne

**Bulletin vznikol za podpory
Jihomoravského kraje a Statutárního města Brna**

Jihomoravský kraj

B R N O